

**СТЕНДАЛ
ПРЕКАЛЕНАТА
БЛАГОСКЛОННОСТ Е
ГИБЕЛНА
ИСТОРИЯ ОТ 1589 ГОДИНА**

Част 7 от „Италиански хроники“

Превод от френски: Теодор Михайлов, 1982

chitanka.info

ПРЕКАЛЕНАТА БЛАГОСКЛОННОСТ Е ГИБЕЛНА^[0]

Това е заглавието, което един испански поет е дал на настоящата история, преработена от него в трагедия. Предпазвам се от това, да заимствам какъвто и да е орнамент, с чиято помощ въображението на въпросния испанец е търсило да украси тази тъжна картина от живота в един манастир; подобни похвати наистина допринасят за възбуждането на интереса, но верен на своето желание да разкрия истинския лик на простодушните и страстни хора, живели в XVI век, от които произлиза съвременната цивилизация, предавам тази история без всякакво украшение и такава, каквато с малко повече късмет би могла да бъде прочетена в архивите на ... епископия, където се намират оригиналните ръкописи и любопитният разказ на граф Буонделмонте.

В един тоскански град, който не ще назова, в 1589 година съществувал, а съществува и днес, един мрачен в своята внушителност манастир. Неговите черни зидове, извисяващи се най-малко на петдесет стъпки, помрачават целия квартал; край тези зидове минават три улици, а от четвъртата страна се простира градината на манастира, която отива до покрайнините на града. Градината е заобиколена от един по-нисък зид. Това абатство, което ние тук ще наречем Санта Рипарата, приема единствено девойки от знатен произход. На 20 октомври 1587 всички камбани на абатството зазвънили; отворената за вярващите черква била украсена с великолепни тапицерии от червена дамаска със златни ресни. Вечерта на предишния ден благочестивата сестра Вирджилия, възлюбена на новия велик херцог на Тоскана,

Фердинандо I, била назначена за игуменка на Санта Рипарата и епископът на града, следван от своя клир, щял да я възведе в сан. Целият град бил развълнуван, а тълпата по улиците около Санта Рипарата била такава, че не можело да се мине.

Кардинал Фердинандо Медичи, който неотдавна наследил властта от своя брат Франческо, без при това да се откаже от сана си, бил тридесет и шест годишен и имал кардиналски сан вече двадесет и пет години, след като тази висока почит му била въздадена на единадесетгодишна възраст. Управлението на Франческо, известен и в наши дни с любовта си към Бианка Капело, било белязано с всевъзможните лудости, за които един принц, неотличаващ се със силен характер, може да бъде вдъхновен от пристрастието си към удоволствията. Фердинандо от своя страна имал повод да се самоупрекне за някои слабости от същия род като тези на брат му: неговата любов със сестрата-облатка Вирджилия била широко известна в Тоскана, но, дължни сме да кажем, била известна най-вече със своята невинност. Докато великият херцог Франческо, мрачен, буен и увлечен от страстите си, не мислел особено за скандала, причинен от любовните му похождения, то в околностите се говорело само за високата добродетел на сестра Вирджилия. Тъй като орденът на облатите, към който тя принадлежала, позволява на монахините да прекарват близо две трети от годината в родителския дом, тя виждала всеки ден кардинал Медичи, когато той пребивавал във Флоренция. Този отдаден на сластолюбието град бил озадачен от две неща, касаещи въпросната любовна проява на един млад и богат принц, за който нямало да има никакви пречки, ако решил да последва примера на брат си: от една страна, сестра Вирджилия, кротка, свенлива и повече от посредствена в умствено отношение, не била и никак хубава; от друга страна, младият кардинал я бил виждал само в присъствието на две или три жени, предани на рода Респучо, към който принадлежала тази своеобразна възлюбена на един млад чистокръвен принц.

Великият херцог Франческо умрял вечерта на 19 октомври 1587 година. В предобедна на 20 октомври най-изтъкнатите благородници от неговия двор и най-богатите търговци (трябва да напомним, че в началото Медичите са били ни повече, но по-малко търговци; техните родственици и най-влиятелните представители на двора са били все

още заети с търговия, което не позволявало тези придворни да изглеждат така смешно полезни, както изглеждат техните колеги от съвременните дворове) — и така, първите царедворци и най-заможните търговци се стекли на 20 октомври сутринта в скромната къща на сестрата облатка Вирджилия, която била доста изненадана от това стълпотворение.

Новият велик херцог Фердинандо желяел да бъде мъдър, разумен, полезен за благото на поданиците си и искал най-вече да изкорени интригите от своя двор. Той установил, идвайки на власт, че най-богатото женско абатство в неговите владения, това, което служело за убежище на девойките от благороден произход, жертвани от своите родители в името на блясъка на родовете си, и на което ще дадем името абатство Санта Рипарата, е без настоятелка; той не се поколебал да назначи на това място жената, която обичал.

Абатството Санта Рипарата принадлежало на ордена св. Бенедикт, чийто устав не позволявал на монахините да излизат извън пределите на обителта.

За голяма изненада на добрия флорентински народ, херцогът-кардинал не се срещнал с новата игуменка, а от друга страна, неговата душевна деликатност, която била отбелязана и, общо взето, порицана от всички придворни дами, никога не му позволила да се уедини с която и да е друга жена. След като това негово поведенческо правило било доказано, любезностите на придворните последвали стъпките на сестра Вирджилия чак в манастира и те като че ли забелязали, че въпреки своята изключителна скромност тя съвсем не е равнодушна към това единствено внимание, което изключителната добродетел на новия суверен му позволила да прояви спрямо нея.

Манастирът Санта Рипарата имал да решава често въпроси от най-деликатно естество: тези млади момичета, произхождащи от най-богатите флорентински родове, съвсем не се оставяли да бъдат прокудени от това тогава тъй бляскаво общество на този толкова богат град, който бил по това време столица на европейската търговия, без да хвърлят един поглед на носталгично съжаление върху всичко онова, което ги принуждавали да напуснат; често те роптаели открито срещу несправедливостта на своите родители, понякога търсели утеха в любовта и тогава взаимните омрази и съперничества в манастира раздвижвали чак духовете на висшето общество във Флоренция. Това

състояние на нещата наложило на игуменката на Санта Рипарата да получава доста чести аудиенции при великия херцог. За да нарушава колкото е възможно по-малко устава на ордена св. Бенедикт, великият херцог изпращал на игуменката една от своите празнични каляски, в която се настанявали две от придворните му дами, за да придружат игуменката до огромната зала за аудиенции в двореца на великия херцог, намиращ се на Виа Ларга. Двете дами, „свидетелки за спазването на затворническия обет“, както ги наричали, се настанявали в кресла близо до вратата, докато игуменката продължавала сама и отивала да говори с принца, който я чакал на другия край на залата, така че двете дами да не могат да чуят нищо от това, за което ставало дума по време на тази аудиенция.

Друг път принцът отивал в черквата Санта Рипарата; отваряли му решетките на клироса и игуменката идвала да говори с негово височество.

Тези два начина никак не допадали на великия херцог; те можели, да засият у него чувството, което той искал да заглуши. Междувременно в манастира Санта Рипарата не закъснели да се случат произшествия от доста деликатно естество: любовните похождения на сестра Феличия дели Алмиери нарушавали покоя в него. Семейство Алмиери било едно от най-могъщите и богати семейства във Флоренция. Тъй като двамина от общо тримата братя, за чието тщеславие били пожелвали младата Феличия, умрели, а третият нямал деца, това семейство си въобразило, че е наказано свише. Въпреки обета за бедност, който Феличия била дала, майката и останалият жив брат й връщали под формата на подаръци богатата, от които я били лишили, за да блесне суетата на нейните братя.

В онези дни манастирът Санта Рипарата наброявал четиридесет и три монахини. Всяка от тях имала своя *благородна камериерка*; това били млади момичета, произлизащи от средите на бедната аристокрация, които се хранели на отделна маса и получавали от ковчежника на манастира по едно екю на месец, за да покриват дребните си разноски. Но по силата на един странен и не много благоприятен за спокойствието в манастира обичай, благородните камериерки не бивало да бъдат на повече от тридесет години; достигайки тази възраст, въпросните девойки се омъжвали или ставали монахини във второстепенни манастири.

Високоблагородните монахини от Санта Рипарата можели да имат до пет прислужнички, а сестра Феличия дели Алмиери предявявала претенции за седем. Всички манастирски дами, подозирани в любовни връзки — а техният брой възлизал на петнадесет или шестнадесет, — поддържали претенциите на Феличия, докато останалите двадесет и шест давали израз на възмущението си и заплашвали да се оплачат на принца.

В двора всички приятели на семейство Алмиери започнали да говорят, че би било нередно да се попречи на една девойка от толкова високо потекло като Феличия, при това толкова безмилостно пожертвана от своето семейство, да употреби богатството си както намери за добре, още повече че се касае за нещо съвсем безобидно. От друга страна, семействата на по-възрастните или по-малко богати монахини не пропускали да забележат, че е най-малкото странно една монахиня, която е дала обет за бедност, да не се задоволява с прислуга от пет жени.

Великият херцог пожелал да сложи край на дрязгите, които заплашвали да разбунят града. Неговите министри настоявали да извика на аудиенция игуменката на Санта Рипарата и понеже тази божествено добродетелна и доброхарактерна жена вероятно нямало да склони да занимава вглъбения си в благочестиви размисли ум с разнищването на толкова нищожни крамоли, великият херцог трябвало да ѝ предаде едно решение, което тя само да изпълни. „Но как да взема подобно решение — си казал този благоразумен принц, — като не зная нищо за доводите, които могат да изтъкнат двете страни?“ Освен това той съвсем не жelaел да си създаде без достатъчно основание враг в лицето на влиятелното семейство Алмиери.

Близък приятел на принца бил тридесет и пет годишният (тоест една година по-млад от него самия), граф Буонделмонте. Те се познавали от люлчено време, тъй като имали обща кърмачка — една богата и хубава селянка от Казентино. Граф Буонделмонте, извънредно богат, извънредно благороден и славец се като един от най-красивите мъже на града, бил забележителен с крайно равнодушния си и студен характер. Той отхвърлил по безусловен начин поканата да бъде назначен за пръв министър, която великият херцог Фердинандо му отправил още в деня на пристигането си във Флоренция.

— Ако бях на ваше място — му казал графът, — незабавно щях да се откажа от престола; отсъдете дали бих искал да стана министър на един велик херцог и да насъскам срещу себе си половината от жителите на града, в който смятам да прекарам живота си!

Сред дворцовите затруднения, които раздорите в манастира Санта Рипарата създавали на великия херцог, той сметнал, че би могъл да прибегне до приятелството на графа. Последният прекарвал времето в именията си, за които полагал големи грижи. Всеки ден отделял по два часа за лов и риболов, според сезона, и никой не знаел да е имал любовница. Той бил твърде недоволен от писмото, с което принцът го викал във Флоренция; това чувство се засилило, когато принцът му казал, че иска да го направи управител на благородния манастир Санта Рипарата.

— Знайте — му казал графът, — че почти бих предпочел да бъда пръв министър на ваше височество. Душевният покой е моят идеал, а какво ще стане с мен сред всичките онези подлудени овце?

— Това, което ме накара да спра погледа си на вас, приятелю мой, е, че не знам някоя жена да е имала власт над душата ви дори за ден; аз далеч не съм такъв щастливец; ако от мен зависеше, щях да повторя всичките лудости, които брат ми извърши заради Бланка Капело^[1]!

Тук принцът навлязъл в интимни откровения, с помощта на които разчитал да предразположи приятеля си.

— Знайте — му рекъл той, — че ако видя пак това очарователно момиче, което направих игуменка на Санта Рипарата, не отговарям за себе си.

— И какво лошо виждате в това? — отвърнал графът. — Ако за вас е щастие да имате любовница, защо не си го позволите? Аз лично нямам, защото всяка жена започва да ме отегчава със сплетните и дребнавостите си само три дни след запознанството с нея.

— Но аз съм кардинал — възразил великият херцог. — Вярно е, че папата ми даде разрешение да оставя сана си и да се ожения, имайки предвид короната, която ми се падна, но нямам никакво желание да горя в ада и ако се ожения, ще взема жена, която няма ни най-малко да обичам и от която ще искам наследници за короната си, а не пошлите радости на брака.

— На това нямам какво да възразя — отговорил графът, — макар съвсем да не вярвам, че всемогъщият бог спира погледа си на такива дреболии. Направете поданиците си щастливи и порядъчни, ако можете, а ако искате — имайте и тридесет и шест любовници.

— Не искам дори и една — отвърнал принцът със смях, — а именно на тази опасност ще бъда изложен, ако видя игуменката на Санта Рипарата. Това е най-добрата жена на света, но тя е неспособна да управлява дори най-пристойното сбирнище от благочестиви старици, камо ли един манастир, пълен с момичета, изтръгнати от света пряко волята им.

Принцът така искрено се страхувал да се види със сестра Вирджилия, че графът бил трогнат. „Ако престъпи своеобразния обет, който е дал, получавайки от папата позволение да се жени — помислил си графът, — той е способен да се терзае до края на живота си.“ На другия ден отишъл в манастира Санта Рипарата, където бил приет с цялото любопитство и с всички почести, които заслужавал като представител на принца. Фердинандо I предварително изпратил един от министрите си да обяви на игуменката и на монахините, че държавните дела не му позволяват да отделя време на манастира им и че предоставя цялата си власт на граф Буонделмонте, чиито решения не подлежат на оспорване.

След срещата си с простодушната игуменка, графът бил възмутен от лошия вкус на принца: тя не се отличавала с разсъдливост, а още по-малко — с хубост. Графът заключил, че монахините злоумишлено пречели на Феличия дeли Алмиери да си вземе още две камериерки. Той наредил да доведат Феличия в приемната. Тя му отговорила нагло, че не разполага с достатъчно време, за да дойде; това малко развеселило графа, който до този момент бил доста отегчен от мисията си и съжалявал за своята отзивчивост спрямо принца.

Тогавя той казал, че му е все едно дали ще говори със самата Феличия, или с камериерките ѝ и изпратил да повикат и петте в приемната. Само три от тях се отзовали и заявили от името на господарката си, че не е в състояние да се лиши от другите две; при което графът, възползвайки се от правата си на представител на принца, наредил на двама от хората си да влязат в манастира и да му доведат двете твърдоглави камериерки; след това в продължение на един час се забавлявал с бърборенето на тези пет млади и хубави

момичета, които почти през цялото време говорели едновременно. Чак тогава от това, което те неволно му разкрили, наместникът на херцога започнал да добива представа за произхождащото в манастира. Само пет или шест монахини били по-възрастни; двадесетина, въпреки младостта си, били благочестиви, но останалите — млади и красиви — имали любовници в града. Наистина, те можели да ги виждат твърде рядко. Но как го постигали? Това е, което графът не пожелал да попита камериерките на Феличия и което си обещал да узнае скоро, като постави наблюдатели около манастира. За своя голяма изненада той научил, че някои от монахините са много близки помежду си и че най-вече това е причината за вътрешните вражди и междуособици. Например близка приятелка на Феличия била Роделинда от П...; Челиана, най-красивата след Феличия обитателка на манастира, имала за приятелка младата Фабиана. Всяка от тези дами проявявала повече или по-малко благосклонност спрямо една от своите благородни камериерки. Например Тереза, благородната камериерка на игуменката, била спечелила благосклонността ѝ, като се показвала по-благочестива от нея. Тя се молела на колене до игуменката по пет-шест часа на ден, въпреки че по твърденията на камериерките, това време ѝ се струвало мъчително дълго.

Графът научил още, че двама от любовниците — вероятно тези на Феличия и Роделинда, се казват Родерико и Ланчелото; но той не пожелал да разпитва ребром по този въпрос.

Единият час, който той прекарал със споменатите камериерки, не му се сторил никак дълъг, но бил цяла вечност за Феличия, чието достойнство било накърнено от действията на този наместник на херцога, лишил я от услугите и на петте ѝ камериерки наведнъж. Тя не могла да се сдържи и чувайки отдалеч силния глъч в приемната, нахлула в нея, макар и достойнството да ѝ подсказвало, че тази нейна проява, очевидно предизвикана от изблик на нетърпение, можела да изглежда смешна след нейния отказ да се отзове на официалната покана на пратеника на принца. „Но пък ще съумея да поставя този господинчо на мястото му“ — си казала Феличия, най-властната от жените. И тъй, тя нахълтала в приемната, поздравила съвсем бегло пратеника на принца и заповядала на едната от камериерките си да я последва.

— Госпожо, ако това момиче ви послуша, ще наредя на хората си да влязат в манастира и те на часа ще го върнат при мен.

— Аз ще я държа за ръката; ще посмеят ли вашите хора да упражнят насилие?

— Моите хора ще доведат в тази приемна и нея, и вас, госпожо.

— И мен?

— Да, и вас; и ако ми е угодно, ще ви махна от този манастир и ще продължите да се трудите за спасението си в някое съвсем бедно манастирче из апенинските чукари. Мога да сторя това и още много други неща.

Графът забелязал, че петте камериерки побледнели; и страните на самата Феличия приели блед отънък, от което тя станала още по-хубава.

„Ето със сигурност — си казал графът — най-хубавата млада личност, която съм срещал в живота си; трябва да продължа тази сцена.“ Сцената наистина продължила, и то почти около час. През това време Феличия проявила остър ум и високомерен характер, които се сторили много забавни на наместника на принца. Към края на разговора, когато тонът станал доста по-мек, Феличия се видяла на графа като че ли по-малко красива.

„Трябва пак да я ядосам“ — си помислил той. Напомнил ѝ, че е дала обет за послушание и че ако за в бъдеще окаже и най-малка съпротива на заповедите на принца, за които бил натоварен да уведомява манастира, то той ще счете за нужно с оглед спасението ѝ да я изпрати да прекара шест месеца в някой от най-скучните манастири в Апенините.

Феличия била великолепа в своята ярост. Тя му отвърнала, че само светите мъченици са страдали повече от жестокостта на римските императори.

— Аз съвсем не съм император, госпожо, а освен това мъчениците не са разпалвали страстите на цялото общество само за да имат две камериерки повече при наличието вече на пет, и то така миловидни като присъстващите тук госпожици.

Графът се поклонил подчертано студено и излязъл, без да ѝ остави време да отговори, за да даде израз на задушавания я бяс.

Той останал във Флоренция и не се завърнал в именията си, тъй като бил любопитен да узнае какво всъщност ставало в манастира

Санта Рипарата. Няколкото наблюдатели, които му осигуриха полицейската служба на великия херцог и които се разположили в близост до манастира и около просторните манастирски градини до градската врата в посока към Фиезоле, скоро го осведомиха за всичко, което той желаел да знае. Родерико Л..., един от най-богатите и безпътни младежи в града, бил любовник на Феличия, а нежната Роделинда — близка приятелка на последната, се любела с Ланчелото П., млад човек, силно отличил се във войните, които Флоренция водила срещу Пиза. Тези младежи преодолявали големи трудности, за да проникнат в манастира. След заемането на трона от великия херцог Фердинандо строгостта била удвоена или, по-точно казано, бил сложен край на дотогавашната разпуснатост. Игуменката Вирджилия желаела да наложи устава в цялата му строгост, но нейният ум и нейният характер съвсем не съответствали на добрите ѝ намерения и наблюдателите, намиращи се на разположение на графа, го осведомиха, че не минавал и месец без Родерико, Ланчелото и двама или трима други младежи, които имали връзки в манастира, да успеят да видят любовниците си. Просторните градини на манастира принудили епископа да търпи съществуването на две порти откъм пустеещото поле зад крепостния вал в северната част на града. Монахините, които съблюдавали изискванията на своя дълг, а те били мнозинство в манастира, не знаели тези подробности с точността, с която ги знаел графът, но подозирали за тях и се оправдавали с наличието на тези злоупотреби, за да не се подчиняват и те самите на заповедите на игуменката.

Графът скоро разбрал, че никак не ще бъде лесно да се възстанови редът в манастира, докато той е управляван от една толкова слаба жена като игуменката. Той се изказал в този дух пред великия херцог, който го насърчил да действа с най-голяма строгост, но в същото време съвсем не изглеждал разположен да разстрои отколешната си приятелка, като я премести в друг манастир поради неспособност.

Графът се завърнал в Санта Рипарата твърдо решен да прибегне до крайна суровост, за да се отърве по възможно най-бърз начин от неприятната задача, с която имал неблагоприятното да се натовари. Феличия от своя страна, още раздразнена от начина, по който графът ѝ говорил, била изпълнена с решителност да се възползва от първата

среща, за да възприеме тона, който подхождал на високоблагородното потекло на нейното семейство и на положението, което то заемало в обществото. При пристигането си в манастира, графът незабавно заръчал да извикат Феличия, за да се освободи първо от най-тягостната част от задачата си. От своя страна Феличия пристигнала в приемната, раздразнена до крайна степен, но графът я намерил много разхубавена, а той бил тънък познавач в това отношение. „Преди да разстроя още повече това прекрасно лице — си казал той, — нека си оставя малко време добре да го поогледам“. Феличия пък се възхитила на разсъдливия и сдържан тон на този хубав мъж, действително забележителен в черния си костюм, който бил счел за нужно да облече във връзка с обязаностите си спрямо манастира. „Очаквах — си казала Феличия, — че тъй като е на повече от тридесет и пет години, ще се окаже някой смешен дъртак като нашите изповедници, а ето че, напротив, се озовавам срещу един мъж, действително достоен да бъде наречен така. Наистина той не носи пищните дрехи, които съставляват голяма част от достойнствата на Родерико и на другите ми познати младежи; отстъпва им що се отнася до количеството кадифе и златни бродерии по дрехите си, но стига да поиска, той би могъл да се сдобие с този вид достойнство в един миг, докато на ония младоци би им било, струва ми се, твърде трудно да наподобят мъдрия, смислен и наистина интересен начин на говорене на граф Буонделмонте.“ Феличия не можела да разбере точно какво придавало такъв своеобразен облик на този едър мъж, облечен в черно кадифе, с когото от един час насам тя разговаряла по различни въпроси.

Въпреки че много старателно избягвал да я дразни с каквото и да било, графът далеч не ѝ отстъпвал във всичко, така както неизменно правел всеки от мъжете, които общували с тази тъй красива и властна девойка, за която се твърдяло, че има любовници. Тъй като графът не се домогвал до нищо, той се държал с нея просто и естествено; до този момент той само избягвал да засяга пряко въпроси, които биха могли да предизвикат гнева ѝ. Когато разговорът опрял до безредиците в манастира, трябвало все пак да стане дума за претенциите на горделивата монахиня.

— Всъщност, синьора, това, което внася смут тук е може би оправданата донякъде претенция, предявена от една от най-

забележителните личности в този манастир, да има две камериерки в повече от останалите.

— Това, което внася смут тук, е слабият характер на игуменката, която иска да ни държи с напълно непозната за нас и нечувана строгост. Възможно е да има манастири, населени с действително благочестиви девиси, които обичат уединението и мислят действително да спазят обетите за бедност, за послушание и т.н. и т.н., които са дали на седемнадесет години; колкото до нас, нашите семейства са ни натирили тук, за да оставят всички семейни блага на братята ни. Дойдохме тук не по собствено желание, а поради невъзможността да избягаме и да живеем другаде, освен в манастира, защото бащите ни не искаха повече да ни виждат в дворците си. Впрочем, когато дадохме тези толкова очевидно нелепи в очите на разума обети, ние всички бяхме живели по една или по няколко години като пансионерки в манастира и всяка от нас мислеше, че ще се ползва със същата свобода, с която виждахме да се ползват монахините по онова време. А ви уверявам, господин наместник на принца, че оградната врата бе отворена до зори и всяка от въпросните дами се срещаше на воля с приятелите си в градината. Никой и не мислеше да порицае този начин на живот и ние всичките смятахме, че като монахини ще можем да се радваме на свободата и щастието, на което се радват онези от сестрите ни, на които скъперничеството на нашите родители е позволило все пак да се омъжат. Истината е, че всичко се промени, откакто имаме велик херцог, който е бил кардинал в продължение на двадесет и пет години от живота си. Вие можете, господин наместник, да вкарате в този манастир войници, а и слуги, както направихте онзи ден. Те ще упражнят насилие върху нас, така, както вашите слуги насилиха прислужничките ми въз основа на това единствено, но напълно достатъчно основание, че са по-силни от тях. Но в своето самомнение не мислете, че имате и най-малкото право над нас. Ние със сила бяхме доведени в този манастир, със сила на шестнадесетгодишна възраст бяхме накарани да положим клетва и да дадем всякакви обети и най-сетне отегчителния начин на живот, който вие смятате да ни наложите, съвсем не е като този, който видяхме да водят монахините, обитаващи манастира по времето, когато ние давахме обетите си; дори ако приемем, че тези обети са валидни, то ние се врекохме ни повече, ни по-малко да живеем като онези

монахини, а вие искате да ни накарате да живеем така, както те никога не са живеели. Ще ви призная, господин наместник, че държа на уважението на съгражданите си. По времето на републиката нямаше да бъде търпяно това позорно насилие над злочести момичета, чиято единствена вина е, че са се родили в богати семейства и че имат братя. Винаги съм търсила удобен случай, за да кажа тези неща публично или поне на някой разумен човек. Колкото до броя на обслужващите ме жени, малко ме е грижа за него. Не пет или седем, а две ще са ми напълно достатъчни; бих могла да упорствам в искането си за седем, докато бъдат прекратени недостойните издевателства, някои от които ви изложих и чиято жертва сме; но тъй като вашите дрехи от черно кадифе ви отиват много, господин наместник на принца, аз ви заявявам, че за тази година се отказвам от правото си да имам толкова прислужнички, колкото ми позволяват средствата.

На граф Буонделмонте му станало много забавно от начина, по който тя изразявала своето негодувание и той продължил да го насърчава, като направил възможно най-нелепите възражения, които му дошли на ум. Феличия ги оспорила с очарователен плам и остроумие. Графът съзрял в очите ѝ цялото недоумение, което изпитвала тази двадесетгодишна девойка, чувайки подобни нелепости от устата на един разумен на пръв поглед мъж.

Графът се разделил с Феличия, наредил да извикат игуменката, на която дал разумни напътствия, съобщил на принца, че вълненията в манастира Санта Рипарата са уталожени, получил изобилие от похвали за своята дълбока мъдрост и най-сетне се завърнал в именията си, за да продължи да им отдава грижите си. „Ето — си казвал той понякога, — едно двадесетгодишно момиче, което при това би минавало може би за най-красивото в града, ако живееше сред обществото, и което освен всичко не разсъждава съвсем като кукла.“

Междувременно в манастира станали големи произшествия. Не всички монахини разсъждавали така прозорливо като Феличия, но повечето от по-младите се отегчавали до смърт. Тяхната единствена утеха се състояла в това, да рисуват карикатури и да пишат сатирични сонети за един принц, който, след като бил кардинал в течение на двадесет и пет години, се възкачил на престола и намерил за най-уместно да не вижда повече възлюбената си, а да я натовари в качеството на игуменка да подлага на унижения злочести млади

момичета, захвърлени в един манастир поради скъперничеството на родителите им.

Както вече споменахме, кротката Роделинда била близка приятелка на Феличия. Тяхното приятелство като че ли укрепнало, след като Феличия ѝ признала, че след разговорите си с граф Буонделмонте — този улегнал тридесет и шест годишен мъж, нейният любовник Родерико започнал да ѝ се струва едно доста досадно същество. Казано накратко, Феличия се влюбила в този тъй достолепен граф; нескончаемите разговори, които тя водела по този повод с приятелката си Роделинда, продължавали понякога до два-три часа сутринта. А според устава на св. Бенедикт, който игуменката се стараела да възстанови в цялата му строгост, всяка от монахините трябвало да се оттегля в килията си до един час след заник слънце при първия удар на една камбана, зовяща за вечерно уединение. Благодушната игуменка, смятайки, че трябва да дава пример, не пропускала да се уедини в своята килия при звука на камбаната, като вярвала благочестиво, че всички монахини следвали примера ѝ. Сред най-хубавите и най-богатите от тези дами се откроявали деветнадесетгодишната Фабиана — може би най-вятърничавата в манастира, и нейната интимна^[2] приятелка Челиана. И едната, и другата били много разгневени срещу Феличия, която, както твърдели те, ги пренебрегвала. Истината е, че откакто Феличия имала такава занимателна тема за разговор с Роделинда, тя понасяла със зле прикрита или по-скоро с нескрита досада присъствието на другите монахини. Тя била най-красивата, най-богатата, а очевидно и най-умната от всички. За един манастир, в който витаела скуката, това било предостатъчно, за да предизвика силна неприязън. С цялото си лекомислие Фабиана отишла да каже на игуменката, че Феличия и Роделинда понякога остават в градината до два часа след полунощ. Чрез графа игуменката била издействала един войник на принца да караули пред портата на манастирската градина откъм пустеещото пространство зад северната част на крепостния вал. Тя наредила да поставят на тази порта огромни катинари и всяка вечер след работа най-младият от градинарите — шестдесетгодишен старец — отнасял на игуменката ключа от тази порта. Игуменката веднага изпращала една стара и омразна на монахините пазачка да заключи и другия катинар. Въпреки наличието на всички тези предпазни мерки,

оставането в градината до два часа сутринта ѝ се видяло недопустимо престъпление. Тя пратила да извикат Феличия и се отнесла с тази благородна девойка, която при това била вече станала и наследница на семейството си, толкова високомерно, колкото може би нямало да си позволи, ако не била сигурна в благоволенieto на принца. Феличия се почувствала особено наранена от остротата на упреците ѝ, защото, откакто се била запознала с графа, тя само веднъж призовала любовника си Родерико, и то за да му се надсмее. Нейното възмущение ѝ вдъхнало красноречие, а простодушната игуменка, отказвайки да назове издайницата ѝ, все пак изтървала някои подробности, които позволили на Феличия лесно да се досети, че дължала тези усложнения на Фабиана.

Феличия решила незабавно да си отмъсти. Това решение възвърнало спокойствието в душата ѝ, на която нещастieto било придало сила.

— Знаете ли, госпожо — казала тя на игуменката, — че аз съм донякъде достойна за съжаление? Изгубих напълно душевния си покой. Дълбока е била мъдростта на нашия основател св. Бенедикт, който е разпоредил никой мъж под шестдесетгодишна възраст да не бъде допускан в манастирите ни. Господин графът Буонделмонте, наместник на великия херцог относно управата на този манастир, трябваше да води с мен дълги беседи, за да ме накара да се откажа от налудничавата си идея да увелича броя на прислужващите ми жени. Той е изпълнен с мъдрост и у него безкрайното благоразумие е съчетано с удивителен ум. Бях впечатлена повече отколкото подхожда на една служителка на бога и на св. Бенедикт от тези големи качества на графа, нашия наместник. Небето пожела да ме накаже за моята безумна суета: аз съм страстно влюбена в графа; с риск да възмутя приятелката си Роделинда, аз ѝ изповядах тази своя толкова престъпна, колкото и неволна страст; и именно защото тя ме напътства и утешава, защото понякога дори успява да ми вдъхне сили срещу съблазните на лукавия, се е случвало тя да остане до късно с мен. Но това винаги е ставало по моя молба; чувствах, че щом Роделинда ме напусне, мислите ми отново ще се насочат към графа.

Игуменката не пропуснала да отправи дълго възвание към заблудената овца. Феличия се постарала да изкаже още няколко съждения, които удължили проповедта.

„Сега — помислила си тя, — събитията, които ще повлече след себе си нашето общо отмъщение, на Роделинда и моето, ще върнат милия граф в манастира. Така те изправя и грешката, която сторих като отстъпих твърде лесно по въпроса за момичетата, които исках да наема. Бях изкушена неволно от желанието да се представя за разумна пред един тъй разумен мъж. Не предвиждах, че ще му отнема всякакъв повод да идва, за да упражнява задълженията си на наместник в нашия манастир. Оттук произлиза и моята настояща досада. Тази натруфена кукла Родерико, който ме развлича понякога, сега ми се струва жалък и ако не виждам вече любезния граф, то сама съм си виновна за това. Отсега нататък на Роделинда и на мен ни предстои да действваме така, че нашето отмъщение да доведе до такива бъркотии, които ще направят присъствието му често необходимо в манастира. Бедната ни игуменка е тъй неспособна да пази тайна, че е твърде възможно, опитвайки се да склони графа да намали колкото се може разговорите с мен, към които аз ще се стремя, да предаде обяснението ми в любов на този толкова своеобразен и сдържан човек. Това ще бъде смехотворна сцена, която вероятно ще го развесели, тъй като, ако не се лъжа, той е наясно с всички дивотии, които ни проповядват, за да ни държат в покорство; само че още не е намерил жената, достойна за него, и аз ще бъда тази жена или ще заплатя с живота си^[3].“

От този момент отегчението на Феличия и Роделинда било прогонено от замисъла им за мъст, който изпълвал всеки миг от тяхното съществуване. „Щом като по големите горещини Фабиана и Челиана са си наумили подличко да се притаяват на прохлада в градината, първата тяхна среща с любовниците им ще трябва да предизвика такъв ужасен скандал, че да бъде изтрит от съзнанието на достопочтените манастирски дами скандалът, причинен от разкритието на моите късни разходки. Още вечерта на първата среща, определена от Фабиана и Челиана на Лоренцо и Пиерантонио, Родерико и Ланчелото ще се скрият предварително зад големите камъни, струпани на онова подобие на площадка пред портата на градината. Родерико и Ланчелото не трябва да убиват любовниците на въпросните дамички, а само да им нанесат по пет-шест леки удари с шпага, така че онези да се покрият с кръв. Техният вид ще хвърли в смут двете им любовници, на които съвсем няма да им е до излияния.“

Двете приятелки решили, че за организиране на замислената засада, Ливия, благородната камериерка на Роделинда, трябвало да поиска от игуменката едномесечен отпуск. На това твърде оправно момиче били връчени писма за Родерико и Ланчелото. Тя им занесла също една парична сума, посредством която те обкръжили с шпиони Лоренцо Б., любовник на Фабиана и Пиерантонио Д., любовникът на Челиана. Двата младежи, принадлежащи към най-знатните в града и ползващи се с голям успех, обикновено прониквали в манастира заедно. Подобно начинание било станало особено трудно откакто херцогът-кардинал бил на власт. Освен това игуменката Вирджилия издействала от граф Буонделмонте да постави страж пред вратата на градината откъм пустеещото място зад северния градски вал.

Благородната камериерка Ливия ежедневно идвала да дава отчет на Феличия и Роделинда относно приготовленията за намисленото нападение срещу любовниците на Челиана и Фабиана. Тези приготовления отнели не по-малко от шест седмици. Главното се свеждало до това, да се предугади коя нощ Лоренцо и Пиерантонио ще изберат, за да дойдат в манастира, още че новоизкованата суровост по отношение на манастирските устави изисквала удвоена предпазливост при начинанията от този род. Впрочем Ливия се сблъсквала със значителни затруднения при Родерико. Той бил забелязал явно хладината на Феличия и решително отказал да се постави в услуга на отмъщението ѝ върху възлюбените на Фабиана и на Челиана, освен ако тя не се съгласяла да му нареди това устно по време на някоя определена от нея среща. Но Феличия, чиито мисли били изцяло заети с граф Буонделмонте, упорито отказвала.

„Склонна съм да разбера — му писала тя с присъщата си неблагоприятна откровеност, — че човек може да се обрече в името на щастието; но да се обрече, за да види бивш възлюбен, чието царство е отминало, това никога не ще разбера. Бих могла да склоня да ви приема още веднъж нощем, за да ви вразумя, но това, което искам от вас, съвсем не е престъпление. Така че не можете да имате прекалени претенции и да настоявате да бъдете възнаграден като че ли от вас се изисква да убиете някой безочлив натрапник. И най-вече внимавайте да не нанесете на любовниците на нашите неприятелки твърде сериозни рани, които да ги възпрепятстват да влязат в градината и да се изложат на показ пред всички онези дами, които ще имаме грижата

да съберем там. Така ще отнемете целия пипер на нашето отмъщение, а във ваше лице аз ще видя един заплес, недостоеен да ми вдъхне и най-малкото доверие. А знайте, че именно поради този ваш основен недостатък вие престанахте да заслужавате моето приятелство.“

Нощта на толкова грижливо подготвяното отмъщение най-сетне дошла. Родерико и Ланчелото, подпомогнати от неколцина свои хора, следили през целия ден действията на Лоренцо и Пиерантонио. От излишната бързивост на последните те узнали със сигурност, че на следващата нощ те ще направят опит да се прехвърлят през зида на Санта Рипарата. Един много богат търговец, чиято къща била в съседство с караулното помещение, в което пребивавали стражите, определени да охраняват портата на манастирската градина, устройвал същата вечер сватбено празненство на дъщеря си. Лоренцо и Пиерантонио, преоблечени като слуги на богат дом, се възползвали от това обстоятелство, за да идат към десет часа вечерта при стражите и да им предложат бъчва вино от негово име. Войниците почели подаръка. Нощта била възтъмна; прекачването през манастирския зид трябвало да се състои към полунощ. Още в единадесет часа вечерта скритите близо до зида Родерико и Ланчелото имали удоволствието да наблюдават как дотогавашният страж бил сменен от един, меко казано, пийнал войник, който не закъснял да заспи няколко минути по-късно.

Феличия и Роделинда видели откъм манастира как неприятелките им Фабиана и Челиана се притаили в градината сред близкорастящите до оградата дървета. Малко преди полунощ Феличия се претрашила да разбуди игуменката. Тя се добрала до нея с много труд; още по-трудно се оказало да я накара да осъзнае възможността от извършване на престъпление, за което именно била дошла да я извести. Най-накрая, след като загубили повече от половин час, през който Феличия не спряла да трепери от страх пред опасността да мине за клеветничка, игуменката заявила, че дори всичко да е вярно, не бивало към злодеянието да се прибавя и нарушение на устава на св. Бенедикт. А уставът безпрекословно забранявал да се стъпва в градината след залез слънце. За щастие Феличия си спомнила, че откъм вътрешността на манастира и без да се стъпва в градината, можело да се достигне до терасовидния покрив на една малка и съвсем ниска оранжерия в близост до охраняваната порта. Докато Феличия се мъчела да убеди игуменката, Роделинда отишла да събуди своята

възрастна и много набожна леля, която била наместница на манастирската настоятелка.

Игуменката, въпреки че се оставила да бъде заведена до терасата на оранжерията, далеч не вярвала на това, което ѝ казвала Феличия. Трудно можем да си представим нейната изненада, нейното възмущение и изумлението ѝ, когато на девет или десет стъпки под терасата тя забелязала две монахини, които в този неподобаващ час се намирали извън покоите си — плътният мрак отначало не ѝ позволил да разпознае Фабиана и Челиана.

— Нечестивки! — извикала тя с глас, на който искала да придаде внушителност. — Клетнички безразсъдни! Така ли служите на всевишния? Помислете си за това, че св. Бенедикт, вашият покровител, ви гледа отгоре и потръпва, като вижда как светотатствате пред закона му. Вразумете се и тъй като вечерната камбана отдавна би, бързо се оттеглете в покоите си и се молете в очакване на наказанието, което ще ви наложи утре сутринта.

Кой би могъл да опише удивлението и разочарованието, които изпълнили душите на Челиана и Фабиана, когато чули толкова близо над главите си мощния глас на разгневената игуменка? Разговорът им секнал и те застинали неподвижни. Точно тогава една съвсем друга изненада ги връхлетяла и тях, и игуменката: само на някакви си осем или десет крачки от тях, откъм другата страна на портата, се разнесъл силен шум, причинен от кръстосване на шпаги. Скоро се чули и воплите на ранени участници в схватката. Голяма била покрусата на Челиана и Фабиана, като разпознали гласовете на Лоренцо и Пиерантонио. Двете момичета имали в себе си дубликати от ключовете на градинската порта; те се втурнали към катинарите и макар че портата била огромна, успели да я завъртят около пантите ѝ. Челиана, която била по-силна и по-възрастна, се осмелила първа да излезе от градината. След няколко мига тя се върнала обратно, подкрепяйки любовника си Лоренцо, който изглеждал опасно ранен и едвам се държал на краката си. Той стенел на всяка стъпка като умиращ и наистина след не повече от десетина крачки се строполил въпреки усилията на Челиана и почти веднага издъхнал. Челиана, забравяйки всякаква предпазливост, зовяла името му на висок глас и като видяла, че той не отговаря, избухнала в ридания.

Всичко това станало на около двадесетина крачки от терасоподобния покрив на малката оранжерия. Феличия разбрала, че Лоренцо е мъртъв или на умирање, което я хвърлило в неопишимо отчаяние. „Аз съм причината за всичко това — си казала тя. — Родерико се е увлякъл и е убил Лоренцо. Той е жесток по природа и неговото тщеславие никога не прощава раните, които му нанасят, а по време на много маскаради конете на Лоренцо и ливреите на прислугата му са били оценявани като по-хубави от неговите.“ Феличия придържала полуприпадналата от ужас игуменка.

Няколко мига по-късно Фабиана влязла в градината, подкрепяйки своя клет възлюбен Пиерантонио, който също бил пронизан смъртоносно. Не след дълго той също издъхнал, но сред царящата тишина, предизвикана от тази ужасна сцена, го чули как казва на Фабиана:

— Беше дон Чезаре, Малтийският рицар. Познах го със сигурност; рани ме, но и аз го белязах.

Дон Чезаре бил възлюбеният на Фабиана преди Пиерантонио. Тази млада монахиня като че ли съвсем престанала да се грижи за репутацията си; на висок глас тя зовяла на помощ Мадоната и светата си застъпница, зовяла също благородната си камериерка и никак не се тревожела, че ще разбуди целия манастир; тя била истински привързана към Пиерантонио. Хвърлила се да го спасява, да попива кръвта му, да превързва раните му. Този истински плам предизвикал състрадание у мнозина от присъстващите монахини. Те се приближили до ранения, а някои от тях отишли да донесат свещи; той седял облегнат ствола на едно лаврово дърво. Коленичила до него, Фабиана го обсипвала с грижи. Той говорел отчетливо и повторил, че дон Чезаре, Малтийският рицар, го е ранил; после изведнъж крайниците му се вцепенили и издъхнал.

Челиана прекъснала изблиците на Фабиана. След като се уверила в смъртта на Лоренцо, тя сякаш го забравила и мислела само за опасността, която била надвиснала над нея и над скъпата ѝ Фабиана. Последната била припаднала върху тялото на своя възлюбен. Челиана я приповдигнала и живо я разтърсила, за да я накара да дойде на себе си.

— Твоята смърт, както и моята, е неминуема, ако се оставиш на слабостта си — ѝ прошепнала тя, допряла устни до ухото ѝ, за да не

бъде чула от игуменката, чийто силует ясно се откроявал до парапета на оранжерийната тераса само на дванадесет или петнадесет крачки от земята. — Съвземи се — продължавала тя — и се погрижи за честта и за спасението си! Дълги години ще прекараш затворена в някоя мрачна и воняща тъмница, ако в този момент не овладееш скръбта си.

Тогава игуменката, която благоволила междувременно да слезе, се приближила към двете нещастни монахини, подкрепяна от Феличия.

— За вас, госпожо — й казала Челиана с горд и решителен тон, който подействал на игуменката, — ако обичате спокойствието и ако милеете за честта на този благороден манастир, ще бъде най-добре да си мълчите и да не вдигате шум за всичко това пред великия херцог. Вие също сте обичали, твърди се, че сте били благоразумна и с това ни превъзхождате; но ако кажете макар и една дума за това произшествие на великия херцог, скоро то ще бъде единственият повод за разговор в града и всички ще кажат, че игуменката на Санта Рипарата, която е познала любовта на младини, няма достатъчно твърдост, за да направлява монахините в своя манастир. Вие ще ни погубите, госпожо, но още по-сигурно ще погубите вас самата. Признайте — продължила тя, обръщайки се към игуменката, която изпускала въздишки, неопределени звуци и възклицания — че в момента и вие самата не знаете какво трябва да се направи за спасението на манастира и за вашето собствено!

И тъй като игуменката останала безмълвна и объркана, Челиана добавила:

— Първо трябва да си мълчите, а сетне главното е начаса да отнесем по-далеч оттука тези два трупа, които могат да причинят и нашата, и вашата смърт, ако бъдат открити.

Бедната игуменка само въздишала дълбоко и била толкова смутена, че не знаела какво да отговори. Феличия не била вече до нея; след като я отвела при двете злочести монахини, тя се отдалечила предпазливо, тъй като повече от всичко се опасявала да не бъде разпозната.

— Дъщери мои, направете всичко, което смятате за необходимо, всичко, което ви се струва уместно — промълвила най-сетне клетата игуменка с угаснал от ужаса на положението, в което се намирала,

глас. — Ще съумея да прикрия целия наш позор, но помнете, че очите на божиято правосъдие са винаги отворени за нашите грехове.

Челиана не обърнала никакво внимание на думите на игуменката.

— Съумейте да си наложите мълчание, госпожо, това е всичко, което се иска от вас — ѝ повторила тя няколко пъти, прекъсвайки я. Сетне, като се обърнала към довереницата на игуменката, Тереза, която току-що се била приближила, казала:

— Помогнете ми, скъпа приятелко! Касае се за честта на целия манастир, за честта и живота на игуменката; ако тя проговори, ще ни погуби сигурно, но нашите благородни семейства няма да ни оставят да умрем неотмъстени.

Фабиана, ридаеща на колене до едно смокиново дърво, до което се била облегнала, не била в състояние да помогне на Челиана и на Тереза.

— Прибери се — ѝ рекла Челиана. — Погрижи се преди всичко да заличиш следите от кръв, които могат да се открият по дрехите ти. След час ще дойда да плача заедно с теб.

Феличия била отчаяна. Въпреки че действителните опасности били твърде характерни за онзи век, за да му бъде присъща прекалената деликатност на чувствата, тя не можела да не отчита, че именно тя е причинила цялото това зло. Застанала върху терасата-покрив на оранжерията, тя почти не чула това, което казал Пиерантонио. Отгоре на всичко тя виждала, че вратата е широко отворена, и изпитвала смъртен страх да не би вроденото неблагоприятно поведение на Родерико да го подтикне да се появи със смътната надежда да я срещне — защото въпреки цялото му непостоянство, откакто не бил вече любим, страстта му се била разпалила извънмерно.

Игуменката, застинала от ужас, стояла неподвижно и отказвала да се отзове на увещанията на Феличия, която я заклевала да слезе в градината; най-сетне Феличия, почти влудена от угризенията си, сграбчила игуменката и почти насила я смъкнала по седемте или осемте стъпала, които водели от терасата на оранжерията в градината. Феличия побързала да повери игуменката на грижите на първите монахини, които ѝ попаднали пред погледа. Тя изтичала към портата, трепереща от страх да не би там да срещне Родерико. Но видяла само глуповатото лице на стражата, който, най-сетне изтръгнат от дълбокото

си пиянско вцепение от толкова шум, стоял с аркебуза в ръка, гледайки с недоумение черните силуети, движещи се из градината. Феличия имала намерение да затвори портата, но видяла, че войникът се бил вторачил в нея. „Ако затворя портата — си казала тя, — както е раздразнен, че нищо не вижда в унеса си, току-виж, че запомнил лицето ми, за да ме компрометира по-късно.“

Тази мисъл я просветлила; тя се промъкнала в един тъмен ъгъл на градината, огледала се за Роделинда, открила я бледна и примряла до едно смокиново дърво, хванала я за ръка и двете бързешком се добрали до покоите си.

Тогава, подпомогната от Тереза, Челиана пренесла първо трупа на любовника си, сетне този на Пиерантонио в уличката на златарите, отстояща на повече от десет минути път от градинската порта. Челиана и приятелката ѝ имали късмет, че не срещнали никого. По едно друго щастливо стечение на обстоятелствата, без което осъществяването на благоразумната им предпазна мярка не би било възможно, войникът, който бил на пост пред вратата на градината, бил седнал върху един доста отдалечен камък и изглеждал заспал. Челиана се уверила в това, преди да пристъпят към пренасянето на труповете. На връщане от втория си курс Челиана и нейната приятелка много се изплашили. Нощта вече избледнявала; било към два часа сутринта; те видели съвсем ясно трима войници пред портата на градината и, което било по-лошо, по всичко личало, че тази порта е заключена.

— Ето първата глупост на нашата игуменка — казала Челиана на Тереза. — Трябва да си е спомнила, че уставът на св. Бенедикт изисква градинската врата да бъде заключена. Ще трябва да избягаме при родителите си, а като имам пред вид строгия и мрачен принц, който ни управлява, страхувам се, че ще загубя живота си в цялата тази история. Колкото до теб, Тереза, ти в нищо не си се провинила; по мое нареждане си помогнала да пренесем труповете, чието присъствие в градината можеше да опозори манастира. Да коленичим зад тези камъни.

Двама войници, връщайки се от градинската порта към караулното, се приближавали към тях. Челиана със задоволство отбелязала, че те изглеждали почти напълно пияни. Били задълбочени в разговор, но този, който бил дотогава на пост и който се отличавал с извънредно високия си ръст, нищо не споменал на другаря си за

нощните събития; и действително по време на процеса, който се състоял впоследствие, той казал просто, че великолепно облечени и въоръжени хора се били сбили на няколко крачки от него. В тъмницата той можал да преброи седем или осем човека, но се въздържал да се намеси в разпрата им; после всички те влезли в манастирската градина.

След като въпросните двама войници отминали, Челиана и нейната приятелка се приближили до градинската порта и за своя голяма радост установили, че тя е само притворена. Тази мъдра предпазна мярка била дело на Феличия. След като изоставила игуменката, за да не бъде разпозната от Челиана и Фабиана, тя изтичала към градинската порта, която тогава била широко разтворена. Смъртно се страхувала да не би Родерико, който в този миг ѝ вдъхвал неприязън, да се възползва от случая, за да влезе в градината с надежда да я срещне. Познавайки неблагоприятното и смелостта му и опасявайки се да не би да се опита да я компрометира, за да си отмъсти за охлажняването на чувствата, което бил забелязал у нея, Феличия се притаила близо до портата, зад дърветата. Тя чула всичко, което Челиана казала на игуменката, а сетне и на Тереза и именно тя била бутнала градинската порта, когато малко след като Челиана и Тереза излезли, отнасяйки трупа, чула да идват войниците, които трябвало да сменят стражата.

Феличия видяла Челиана да затваря вратата с подправения си ключ и след това да се отдалечава. Чак тогава тя напуснала градината. „Ето, значи, отмъщението — си казала тя, — от което очаквах такова удовлетворение.“ Тя прекарала остатъка от нощта с Роделинда, гадаейки какви биха могли да бъдат събитията, довели до тази толкова трагична развръзка.

За щастие още призори нейната благородна камериерка се завърнала в манастира и ѝ връчила едно дълго писмо от Родерико. В порив на безстрашие Родерико и Ланчелото не пожелали да прибегнат до помощта на наемни убийци, каквито по онова време имало много във Флоренция. Те двамата сами нападнали Лоренцо и Пиерантонио. Дуелът продължил дълго, защото Родерико и Ланчелото, придържайки се към получените указания, постоянно отстъпвали, като нанасяли на противниците си леки наранявания; и действително те само ги поодраскали по ръцете, бидейки напълно сигурни, че тези драскотини

не могат да станат причина за смъртта на който и да било от тях. Но тъкмо когато се готвели да се оттеглят, за тяхна голяма изненада отнякъде изскочил някакъв въоръжен мъж и яростно се нахвърлил върху Пиерантонио. По виковете, които надавал нападателят, те със сигурност познали в него малтийския рицар, дон Чезаре. Тогава, като видели, че са вече трима срещу двама ранени, те побързали да побегнат. На другия ден жителите на Флоренция били много изненадани, като открили труповете на Лоренцо и Пиерантонио, които държели първенство сред най-богатата и знатна младеж на града. Тяхната смърт била отбелязана именно поради ранга им, тъй като по времето на разпътния Франческо, сменен от строгия Фердинандо, Тоскана била нещо като испанска провинция и всяка година в града ставали над стотина убийства. Сред висшето общество, към което принадлежали Лоренцо и Пиерантонио, възникнал спор дали те са се били на дуел помежду си, или са станали жертва на нечие отмъщение.

На другия ден след тези събития в манастира всичко било спокойно. Мнозинството от монахините не подозирали нищо за това, което се било случило. Още призори, преди идването на градинарите, Тереза отишла да разрови и нахвърля пръст на местата, където земята била опръскана с кръв, за да прикрие следите от произшествието. Това момиче, което също имало любовник, изпълнило с голяма съобразителност и най-вече без нищо да казва на игуменката заръките, които ѝ дала Челиана. Последната ѝ подарила едно красиво разпятие с диаманти. Тереза, с присъщото ѝ простодушие, ѝ поблагодарила и казала:

— Има едно нещо, което бих предпочела пред всички диаманти на света. Откак тази нова игуменка дойде в манастира, въпреки че се унижих всячески да ѝ угаждам, нито веднъж не успях да я накарам да ми даде и най-малката възможност да видя моя възлюбен Джулиано Р... Тази игуменка ще донесе нещастие на всички ни. Вече четири месеца не съм виждала Джулиано и накрая той ще ме забрави. Вашата интимна приятелка, синьора Фабиана, е една от осемте сестри вратарки; услуга за услуга: не би ли могла синьора Фабиана някой ден, когато дежури на вратата, да ме пусне да изляза, за да видя Джулиано, или пък него да пусне да влезе?

— Ще направя каквото е възможно — ѝ рекла Челиана, — но Фабиана ще се противопостави под предлог, че игуменката може да

забележи вашето отсъствие. Прекалено сте я свикнали да ви има непрекъснато подръка. Започнете да се отлъчвате по малко. Сигурна съм, че ако бяхте прикрепена към всяка друга монахиня, а не към игуменката, Фабиана нямаше да изпита никакво затруднение да ви съдейства.

Челиана говорела така не без задна мисъл.

— По цял ден се вайкаш за любовника си — казала тя на Фабиана, — а не мислиш за ужасната опасност, която тегне над нас. Нашата игуменка е до такава степен неспособна да мълчи, че рано или късно това, което се случи, ще стигне до ушите на нашия строг херцог. Той занесе със себе си на трона идеите си на човек, който е бил кардинал цели двадесет и пет години. Нашето престъпление е едно от най-големите в очите на религията; с една дума, животът на игуменката е нашата смърт.

— Какво искаш да кажеш? — извикала Фабиана, избърсвайки сълзите си.

— Искам да кажа, че трябва да се сдобиеш от твоята приятелка Витория Аманати с малко от онази прословута перуджинска отрова, която на умирање ѝ дала майка ѝ, самата тя отровена от мъжа си. Болестта ѝ продължила месеци наред и малко хора се досетили за отровата; така ще стане и с нашата игуменка.

— Идеята ти ме ужасява! — извикала кротката Фабиана.

— Не се съмнявам, че те ужасява, и бих споделила това чувство, ако не бях убедена, че животът на игуменката е смъртта на Фабиана и Челиана. Помисли си за следното: игуменката е напълно неспособна да пази мълчание; една нейна дума е достатъчна да подтикне към действие великия херцог, който повече от всичко се ужасява от престъпленията, отдавани на свободата, царяща преди време в клетките ни манастири. Твоята братовчедка е много близка с Тереза, която произлиза от един клон на разорената от банкрутите през 158... нейна фамилия. Тереза е лудо влюбена в един хубав тъкач на коприна на име Джулиано; като ѝ внуши, че се касае за приспивателно, което ще я избави от додяващия надзор на игуменката, нека твоята братовчедка ѝ даде тази перуджинска отрова, причиняваща смърт за шест месеца.

Тъй като на граф Буонделмонте му се случило да пребивава в двора, великият херцог Фердинандо го поздравил за образцовото спокойствие, въдворено в абатството „Санта Рипарата“. Това

изявление на херцога подтикнало графа да отиде да види своето дело. Можем да си представим изненадата му, когато игуменката му разказала за двойното убийство, на което станала свидетелка. Графът се убедил, че игуменката Вирджилия съвсем не е в състояние да му даде и най-малкото сведение относно причината за това двойно престъпление. „Тук само Феличия с нейния ум, която толкова ме затрудни с разсъжденията си преди шест месеца по време на първото ми посещение, може да ме осветли донякъде по тази случка. Но както е загрижена за несправедливостта на обществото и семействата по отношение на монахините, дали ще иска да говори?“

Пристигането на наместника на великия херцог в манастира хвърлило Феличия в неудържима радост. Най-сетне щяла да види отново този необикновен мъж, който бил единствената причина за всичките ѝ ходове през последните шест месеца! Идването на графа имало съвсем обратен ефект върху Челиана и нейната млада приятелка Фабиана, които изпаднали в плен на неизмерим ужас.

— Твоите колебания са ни погубили — казала Челиана на Фабиана. — Игуменката е твърде слаба, за да не е проговорила. И сега нашият живот е в ръцете на графа. Остават ни две възможности: едната е да избягаме, но с какво ще живеем? Братята ни, каквито са скъперници, ще използват подозрението в престъпление, което тегне върху нас, за да ни откажат и къшей хляб. На времето, когато Тоскана беше провинция на Испания, нещастните преследвани тосканци можеха да се укриват във Франция. Но херцогът-кардинал обърна погледа си към тази силна страна и иска да разклати игото на Испания. Невъзможно е да намерим убежище; ето, бедна ми приятелко, докъде ни доведоха твоите детински колебания. И все пак ще бъдем принудени да извършим престъплението, тъй като Тереза и игуменката са единствените опасни свидетелки на случилото се в оная съдбоносна нощ. Лелята на Роделинда няма нищо да каже; тя не ще поиска да опетни честта на манастира, който ѝ е толкова скъп. Тереза, след като даде мнимото сънотворно на игуменката, няма да посмее да говори, когато ѝ кажем, че това сънотворно е всъщност отрова. Впрочем тя е добро момиче и е безумно влюбена в своя Джулиано.

Едно изложение на дълбокомисления разговор, състоял се между Феличия и графа, би отнело твърде много време. Тя все още си натяквала грешката, която направила, като отстъпила твърде бързо по

въпроса за двете допълнителни камериерки. В резултат на този изблик на добра воля графът цели шест месеца не се появил в манастира. Феличия си дала дума да не повтаря пак същата грешка. Графът изпратил да ѝ предадат по възможно най-изискан начин молбата му да благоволи да се срещне с него в приемната. Феличия не била на себе си от радост. Наложило се да си припомни, че женското ѝ достойнство изисква да отложи разговора за следващия ден. Но като се озовала в приемната, където графът бил сам, Феличия се почувствала обхваната от непозната дотогава за нея стеснителност, въпреки че ги разделяла желязна решетка с огромни пръти. Тя била крайно смутена и се разкайвала вътрешно за хрумването, което по-рано ѝ се струвало толкова умело и забавно. Става дума за признанието на страстта ѝ към графа, което тя направила пред игуменката, с цел последната да му го предаде. Тогава тя далеч не го обичала така, както сега. Сторило ѝ се забавно да покори сърцето на строгия пълномощник, когото херцогът изпращал в манастира. Сега тя изпитвала съвсем други чувства: щастието ѝ зависело от това да му се хареса; ако не успеела да го постигне, щяла да бъде нещастна, а какво щял да си помисли този толкова почтен мъж за странното признание, предадено му от игуменката? Той би могъл да го намери за непристойно; именно от тази мисъл се измъчвала Феличия. Трябвало да поведе разговор. Графът седял пред нея със сериозно изражение и ѝ отправял комплименти за широтата на нейния ум. Дали игуменката вече му била казала? Цялото си внимание младата монахиня съсредоточила върху този важен въпрос. За нейно щастие ѝ се сторило — и това било самата истина, — че под въздействие на уплахата от вида на появилите се в онази съдбовна нощ два трупа, игуменката била забравила такава маловажна подробност като безразсъдната любов на една млада монахиня.

Графът от своя страна виждал добре крайното смущение на това красиво момиче, но не знаел на какво да го отдаде. „Дали пък не е виновна?“ — се питал той. Тази мисъл го развълнувала при цялото му самообладание. Подозрението го накарало да изслуша с повишено внимание отговорите на младата монахиня. Отдавна думите на която и да е жена не били удостоявани от него с подобна чест. Той се възхитил от находчивостта на Феличия. Тя намирала начин с ласкателна за графа изкусност да отговаря на всичко, което той я питал за фаталното

стълкновение, състояло се пред портата на манастира; но се пазела да му дава отговори, които биха го довели до определено заключение. След час и половина разговор, по време на който графът не се отегчил нито за миг, той се разделил с младата монахиня с молба да му предостави възможност за втори разговор няколко дни по-късно. Това негово желание изпълнило с неземна радост душата на Феличия.

Графът излязъл от абатството „Санта Рипарата“ дълбоко замислен.

„Без съмнение мой дълг е — си казал той — да доложя на херцога за необичайните неща, които научих. Смъртта на тези клети млади хора, толкова блестящи и богати приживе, раздвижи духовете в цялата държава. От друга страна, при наличността на този страшен епископ, с който херцогът-кардинал наскоро ни дари, да му се каже и една дума за случилото се би било равносилно да се внесат в този нещастен манастир всичките безчинства на испанската инквизиция. Ужасният епископ ще погуби не само едно от тези момичета, а може би пет или шест; и кой ще бъде виновен за тяхната смърт, ако не аз? А достатъчно е съвсем малко да злоупотребя с доверието на херцога, за да предотвратя всичко това. Ако случайно херцогът узнае какво се е случило и ме обсипе с укори, ще му кажа: вашият страховит епископ ме изплаши.“

Графът не смеел да си признае чистосърдечно причините, които го подтиквали да пази мълчание. Той не бил сигурен, че хубавата Феличия не е виновна, и цялото му същество се ужасявало само при мисълта, че ще изложи на опасност живота на едно клето младо момиче, тъй жестоко угнетявано от своите родители и от обществото. „Тя щеше да бъде украшението на Флоренция — си казвал той, — ако я бяха омъжили.“

Преди известно време графът бил поканил на великолепен ловен излет в маремите на Сиена, половината от които му принадлежали, най-знатните придворни благородници и най-богатите търговци на Флоренция. Той се извинил пред тях, ловът се състоял без него, а Феличия била много изненадана, когато два дни след първия им разговор чула конете на графа да бият с копита настилката в предния двор на манастира. Вземайки решение да не казва нищо на принца за случилото се, все пак неговият наместник почувствал, че по този начин се нагърбвал със задължението да бди за бъдещото спокойствие в

манастира. А за да успее, трябвало първо да узнае каква роля двете монахини, чиито любовници били загинали, са играли в обстоятелствата около тяхната смърт. След един доста продължителен разговор с игуменката графът изпратил да извикат осем или десет монахини, между които Фабиана и Челиана. За своя най-голяма изненада той установил, че игуменката го е осведомила правилно: осем от тези монахини били в пълно неведение относно онова, което се било случило през въпросната злокобна нощ. Графът отправил преки запитвания само на Челиана и Фабиана: те всичко отрекли; Челиана сторила това с цялата твърдост на духа, стоящ над най-големите нещастия, а младата Фабиана — като едно клето, обзето от отчаяние момиче, на което брутално напомнят за извора на всичките му скърби. Тя била ужасно отслабнала и имала охтичав вид; нищо не можело да я утеши за смъртта на младия Лоренцо Б...

— Аз го убих — казвала тя на Челиана по време на дългите им беседвания; — трябваше да пощадя някак си себелюбието на предшественика му, жестокия дон Чезаре, когато скъсах с него.

Още с влизането си в приемната Феличия разбрала, че слабохарактерната игуменка е разказала на наместника на великия херцог за любовта ѝ към него; поведението на благоразумния и мъдър Буонделмонте се било напълно променило. Отначало това станало причина Феличия силно да се изчерви и да се обърка. Без сама да си дава сметка, тя се държала очарователно по време на дългия разговор, който имала с графа, но нищо не признала. Игуменката не знаела повече от това, което била видяла, а освен това не била видяла добре. Челиана и Фабиана не признали нищо. Графът бил много затруднен.

„Ако разпитам благородните камериерки и прислужничките, ще бъде все едно да въвлека епископа в цялата таза афера. Те ще разкажат всичко на изповедника си и инквизицията ще нахълта в манастира.“

Силно обезпокоен, графът ходел всеки ден в „Санта Рипарата“. Той се заел да разпита всички монахини, сетне всички благородни камериерки и накрая — целия обслужващ персонал. Така разкрил истината около едно детеубийство, станало три години по-рано, за което му донесъл един от членовете на духовния съд, председателстван от епископа. Но за своя най-голяма изненада той установил, че историята с двамата младежи, издъхнали в градината на абатството, била известна единствено на Челиана, на Фабиана, на Феличия и на

нейната приятелка Роделинда. Лелята на последната успяла така ловко да се престори на несведуща, че останала извън всякакво подозрение. Ужасът, който вдъхвал новият епископ монсиньор..., бил такъв, че с изключение на игуменката и на Феличия очевидно подвеждащите показания на всички останали монахини неизменно съпадали, дори думите били същите. Графът завършвал всяко свое посещение в манастира с един дълъг разговор с Феличия; този разговор го изпълвал с доволство, но в желанието си да го удължи, тя се стараела всеки ден да му съобщава само малка част от онова, което знаела за смъртта на двамата кавалери. В същото време Феличия проявявала крайна искреност що се отнася до личните ѝ работи. Имала била трима любовника; тя разказала на графа, станал почти неин приятел, цялата история на любовните си похождения. Съвършената искреност на това толкова красиво и умно момиче възбудила интереса на графа, който без никакво насилие над себе си откликнал на нея с изключително чистосърдечие.

— Не бих могъл в замяна да ви се отплатя — казал той на Феличия — с такива интересни истории като вашите. Смея ли да ви призная, че всички личности от вашия пол, които съм срещал в обществото, винаги са ми вдъхвали повече презрение с характера си, отколкото възхищение с красотата си?

Честите посещения на графа отнели спокойствието на Челиана. Фабиана, все по-вгълбена в скръбта си, престанала да изказва отвращението си от съветите на приятелката си. Когато дошъл нейният ред да пази при манастирската порта, тя я отворила и извърнала глава, за да даде възможност на младия тъкач Джулиано, приятел на довереницата на игуменката Тереза, да влезе. Той прекарал в манастира цели осем дни до момента, в който Фабиана застанала отново на дежурство и пак оставила вратата отворена. Изглежда, че към края на това продължително пребиваване на любовника ѝ в манастира, Тереза, разчувствана от жалбите на Джулиано, който се отегчавал до смърт, заключен и сам в нейната стая, дала от сънотворната течност на игуменката, която искала момичето ден и нощ да стои неотлъчно край нея. Младата и много благочестива монахиня Джулия, като минавала една вечер през общата спалня, чула гласове в стаята на Тереза. Тя се доближила безшумно, сложила око на ключалката и видяла един красив младеж, който седял край масата,

вечерял и се смеел с Тереза. Джулия почукала на вратата, но после се сетила, че Тереза би могла да отвори, да я заключи вътре заедно с младежа и да донесе за нея на игуменката, която ще ѝ повярва, тъй като двете били неразделни; това съображение хвърлило Джулия в дълбок смут. В своето въображение тя вече се виждала преследвана от по-силната Тереза в пустия и мрачен в този час коридор, където още не били запалили светилниците. В смущението си Джулия побягнала, но чула Тереза да отваря вратата и като си въобразила, че я е познала, отишла да разкаже всичко на игуменката. Ужасно възмутена, игуменката изтичала в стаята на Тереза, където Джулиано не бил намерен, тъй като се бил скрил в градината. Но още същата нощ игуменката счела за благоразумно и дори в интерес на Терезината репутация да я настани да спи в стаята си, като ѝ съобщила, че на другата сутрин самата тя заедно с изповедника на манастира отец... ще отиде да запечата вратата на килията ѝ, където в злобата си хората предположили, че може да има скрит мъж; раздразнена, Тереза, която приготвяла в този момент течния шоколад, от който се състояла вечерята на игуменката, изсипала в него огромно количество от мнимото сънотворно.

На следващия ден игуменката Вирджилия изпаднала в състояние на странно нервно възбуждение и като се погледнала в огледалото, намерила лицето си толкова променено, че помислила, че е на умиране. Началното действие на въпросната перуджинска отрова се състои в това, че почти подлудява хората, които са я поели. Вирджилия си спомнила, че една от привилегиите на игуменките на благородния манастир „Санта Рипарата“ е правото в сетния си час да получат напътствия от монсиньор епископа; тя писала на прелата и той скоро се появил в манастира. Тя му разказала не само за болестта си, но и историята на двата трупа. Епископът я смъмрил строго за това, че не му е известила за едно тъй необичайно и при това престъпно произшествие. Игуменката му отвърнала, че заместникът на принца, граф Буонделмонте, настойчиво я бил посъветвал да избегне скандала.

— Как този мирянин има наглостта да нарича скандал съвестното изпълнение на вашите задължения?

Виждайки епископа да пристига в манастира, Челиана казала на Фабиана:

— Загубени сме. Този фанатичен прелат, който на всяка цена иска да въведе устава на Тридентския събор^[4] в манастирите на своята епархия, ще подходи към нас съвсем не така, както граф Буонделмонте.

Ридаещата Фабиана се хвърлила в прегръдките на Челиана.

— Смъртта е нищо за мен, но аз ще умра двойно отчаяна, тъй като ще съм причинила твоята гибел, без при това да спася живота на клетата игуменка.

Фабиана веднага отишла в килията на монахинята, която същата вечер трябвало да дежури при портата. Без да се впуска в излишни подробности, тя й казала, че животът и честта на Тереза, която имала неблагоприятното да приеме мъж в килията си, трябва да бъдат спасени. След доста увещания монахинята се съгласила да остави портата отворена и да се отдалечи за миг малко след единадесет часа вечерта.

През това време Челиана предала на Тереза да отиде в клироса. Той представлявал една огромна зала, подобна едва ли не на втора черква, отделена с решетка от помещението, отредено за публиката, със софит, издигащ се на повече от четиридесет стъпки височина. Тереза коленичила в средата на клироса, така че никой да не може да я чуе, ако говори тихо. Челиана коленичила до нея.

— Ето — й казала тя — една кесия, в нея са всички мои и Фабианини налични пари. Тази вечер или утре вечер ще уредя портата на манастира да остане за малко отворена. Пропусни Джулиано и веднага след него се измъкни и ти. Бъди сигурна, че игуменката Вирджилия е разказала всичко на страшния епископ, чийто съд без всякакво съмнение ще те осъди на петнадесет години тъмница или на смърт.

Тереза понечила да се хвърли в краката на Челиана.

— Какво правиш, безумке? — извикала последната, като успяла о време да я възпре. — Помисли си за това, че Джулиано и ти можете да бъдете задържани всеки миг. Отсега до момента на бягството се крий колкото се може по-добре и най-вече бъди нащрек и си отваряй очите кой влиза в приемната на игуменката.

Пристигайки на другия ден в манастира, графът заварил доста промени. Тереза, довереницата на игуменката, била изчезнала през нощта; самата игуменка се чувствала толкова отпаднала, че за да

приеме наместника на херцога, трябвало да нареди да я занесат до приемната в едно кресло. Тя признала на графа, че всичко е разказала на епископа.

— В такъв случай да очакваме кръв или отрова! — възкликнал графът...

[0] Новелата е незавършена. Стендал работи над нея в първата половина на април 1839 година и прекъсва работа на 15 април. В основата на тази новела е залегнала историята на закриването на манастира в Байяно, изложена в стар италиански ръкопис. Тази история била известна на Стендал още в 1829 година, тъй като той споменава за нея в „Разходки из Рим“.

Стендал е предвиждал да завърши новелата по следния начин:

Граф Буонделмонте иска да спаси Феличия, но тя не желае да избяга сама, като остави в манастира Роделнида. Това внушава на графа още по-голямо уважение към нея. Скоро Роделинда умира от охтика и тогава Феличия избягва. Графът я настанява в Болоня и прекарва остатъка от живота си в пътувания между Тоскана и Болоня. Историята на останалите персонажи повтаря събитията, разказани в хрониката „Манастирът в Байяно“, която е послужила на Стендал за източник. ↑

[1] Драматичната история на Бианка Капело, известна от евтини панаирджийски издания, е разказана от самия Стендал в „История на живописца в Италия“. ↑

[2] Феличия от прочутия род Буонделмонте се любела с Родерико Л..., а кротката Роделинда, нейната интимна приятелка — с Ланчелото. Тези любовни връзки, известни на дванадесетте или петнадесетте здравомислещи монахини в манастира, не будели завист, но дружбата помежду им шокирала. Това било любов ала Сафо, защото те виждали приятелите си един или най-много два пъти месечно. — Б.а. ↑

[3] В първата им среща тя му признава връзката си с Родерико, както и останалите си любовни похождения — общо три на брой. — Б.а. ↑

[4] *Триденятският събор* е бил свикан през 1548–1563 за борба с реформаторите на църквата и ересите. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.